

Uz mākslu balstīta izvērtēšanas instrumenta “Sejas stimulu novērtējums” saistība ar personības funkcionēšanas traucējumu rādītājiem

Vīta Beinerte¹, Kristīne Mārtinsonē², Donna Betsa³

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas fakultāte, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Veselības psiholoģijas
un pedagoģijas katedra, Latvija

³ Vašingtonas Universitāte, ASV

Ievads. Rezultatīva mākslas terapija lielā mērā ir atkarīga no rūpīga izvērtējuma terapijas sākumposmā, lietojot uz mākslu balstītus izvērtēšanas instrumentus, kuru pamatotība un noturība ir balstīta uz pierādījumiem.

Sejas stimulu novērtējums (*Face Stimulus Assessment, FSA*) ir 2003. gadā ASV izveidots, uz mākslu balstīts izvērtēšanas instruments kā trīs secīgu stimulzīmējumu sērija:

- 1) attēloti pilni sejas vaibsti;
- 2) attēlota ārējā sejas kontūra;
- 3) tukša A4 lapa, kas palīdz izvērtēt mākslas terapijas klienta / pacienta radošo potenciālu, kognitīvās spējas un attīstības līmeni.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Veikt FSA adaptācijas 1. posmu, pārbaudot tā psihometriskos rādītājus, un noskaidrot saistību ar funkcionēšanas traucējumu rādītājiem, kā arī izpētīt, vai un kādas atšķirības pastāv starp šī izvērtēšanas instrumenta zīmējumu skalu rādītājiem pacientiem ar garastāvokļa traucējumiem un veseliem cilvēkiem.

Pētījumā piedalījās 50 dalībnieki vecumā no 23 līdz 72 gadiem ($n = 25$ izpētes grupā – ar diagnosticētiem garastāvokļa traucējumiem (F.30–F.39) un $n = 25$ kontrolgrupā – veseli cilvēki, kas pielīdzināti izpētes grupai pēc dzimuma un vecuma. Pirmajā tikšanās reizē tika aizpildīts FSA-LV v1., veikta pētījuma dalībnieka aptauja un apkopoti demogrāfiskie dati, bet otrajā veikts Latvijas klīniskais personības tests (LKPT). Tika atlasīti 23 dalībnieki ($n = 12$ izpētes grupā un $n = 11$ kontrolgrupā), lai veiktu viņu datu analīzi un saņemtu atbildes uz pētījuma jautājumiem.

Rezultāti. Statistiski nozīmīgas atšķirības tika konstatētas starp izpētes grupas un kontrolgrupas dalībnieku zīmējumu skalu rādītājiem 2. stimulzīmējuma skalā “Objektu un vides detaļas” ($Z = -3,46$). Pastāv astoņas statistiski nozīmīgas sakarības starp FSA-LV v1., Mākslas terapijas formālo elementu skalu un LKPT funkcionēšanas traucējumu rādītājiem ($r = 0,42-0,65$), parādot FSA-LV v1. lietošanas iespējas šo traucējumu identificēšanā.

Secinājumi. Adaptācijas 1. posmā izveidotais FSA-LV v1. ir papildinājis uz mākslu balstīto izvērtēšanas instrumentu klāstu Latvijā. Pirmie pētījuma rezultāti ļauj secināt, ka to varētu lietot pacientu ar garastāvokļa traucējumiem izvērtēšanā, kā arī funkcionēšanas traucējumu izvērtēšanā. Turpmākos pētījumos būtu nepieciešams pārbaudīt FSA-LV v1. lietošanas iespējas lielākā, homogēnāka un cita vecuma izlasē.